
[2019-70-RE](#)

Causa 2019-70-RE

(*Masson Blanch c/ Principat d'Andorra*)

Número de registre 463-2019. Recurs d'empara

Sentència del 17 de febrer del 2020

BOPA núm. 16, del 26 de febrer del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 22 d'octubre del 2019, per la representació processal del Sr. Juan Marco Masson Blanch, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara per la inactivitat de la Batllia en la causa anomenada "*Landstreet*" que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, i que, de manera principal, ordeni l'aixecament immediat de les mesures de control, de bloqueig i d'embargament dels comptes bancaris del recurrent; de manera subsidiària, demana que s'ordini que la Batllia contesti, en el termini més breu possible, la seva petició del 6 de març del 2017 d'aixecament urgent de bloqueig i d'embargament bancari i que es declari que té dret a ser indemnitzat; i, de manera més subsidiària, demana que s'ordini a la Batllia que resolgui en el termini més breu possible la petició esmentada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 9 de desembre del 2019, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2019-70-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 13 de gener del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc de les diligències prèvies incoades contra una sèrie de persones per uns presumptes delictes d'abús de posició dominant, d'administració deslleial d'una empresa, de defraudació a la CASS, de falsejament de comptes i de blanqueig de diners, el 17 de febrer del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 1 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual ordenava el bloqueig i l'embargament de tots els fons bancaris d'unes 130 persones percebuts de la societat Landstreet International, INC.

Per consegüent, en l'execució de l'aute esmentat, es van bloquejar i embargar tots els fons rebuts pel Sr. Juan Marco Masson Blanch derivats del seu contracte de prestació de serveis amb la BPA.

1.2. El 6 de març del 2017, la representació processal del Sr. Juan Marco Masson Blanch va presentar un escrit en què sol·licitava l'aixecament urgent del bloqueig i de l'embargament dels fons esmentats i adjuntava tota la informació i documentació que acreditava la licitud de la totalitat dels ingressos percebuts.

1.3. Després de reiterar en diverses ocasions la seva petició sense obtenir cap resposta, el 22 d'octubre del 2019, la representació processal del Sr. Juan Marco Masson Blanch va interposar un recurs d'empara per la inactivitat de la Batllia en la causa anomenada "*Landstreet*" que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- Aquesta part exposa la jurisprudència del Tribunal Constitucional relativa al dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i transposant-la al seu cas concret, considera que si bé la causa pot ser intrínsicament complexa pel seu caràcter econòmic financer, la seva petició concreta relativa a l'aixecament de l'embargament dels seus fons no justifica una manca absoluta de resposta, sigui quina sigui, en més de 2 anys i mig.

- Pel que fa a la seva actitud durant aquest lapse de temps, exposa que ha efectuat moltes gestions i insistiments de manera directa i verbal, desgranant tots els escrits formals successius en què demanava la seva compareixença, expressava la seva protesta i insistia en la resolució de la seva petició d'aixecament del bloqueig i de l'embargament dels seus fons.

- Destaca que no disposa de cap altre remei tret de l'empara per tal que es repari la lesió soferta.

- Tot i ser conscient del volum de feina de la Batllia, de la manca de personal i de mitjans de la Justícia, considera que aquestes no són justificacions suficients per afectar els drets constitucionals.

- Cita la sentència del 7 de maig del 2018, recaiguda en la causa 2017-54-RE en què el Tribunal Constitucional va acordar que s'aixequessin unes mesures de control, de bloqueig i d'embargament de comptes bancaris i, per aquest motiu, sol·licita principalment aquesta mateixa mesura en el seu

cas.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, i que, de manera principal, ordeni l'aixecament immediat de les mesures de control, de bloqueig i d'embargament dels comptes bancaris del recurrent; de manera subsidiària, demana que s'ordini que la Batllia contesti, en el termini més breu possible, la seva petició del 6 de març del 2017 d'aixecament urgent de bloqueig i d'embargament bancari i que es declari que té dret a ser indemnitzat; i de manera més subsidiària, demana que s'ordini a la Batllia de resoldre en el termini més breu possible la petició esmentada.

2.2. Argumentació jurídica del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal recorda que la decisió sobre la valoració de l'existència dels indicis suficients o no per processar el recurrent és una qüestió de simple legalitat ordinària aliena a les funcions del Tribunal Constitucional.

- No obstant això, reproduïx de manera breu les raons que, segons el seu parer, motiven les mesures cautelars de caràcter patrimonial que bloquegen 2.645.461,16 € provinents de pagaments efectuats al recurrent per la societat panamenya Landstreet.

- Pel que fa a les dilacions indegudes, reconeix que la tramitació de la causa s'ha vist paralitzada o, com a mínim, alentida com a conseqüència de les recusacions formulades per les parts de manera desproporcionada, atès el règim vigent de recusacions i abstencions en la seva interpretació actual.

- Divideix l'activitat de la Batllia en funció dels batlles titulars de la instrucció que s'han anat succeint. Exposa les nombroses diligències realitzades en la primera fase i conclou que des de l'adopció de la mesura cautelar de bloqueig, la peça principal de la causa es va incrementar en 18 volums, cosa que demostra l'activitat de la Batllia en l'exercici de les seves funcions d'instrucció.

- Sobre l'actitud processal de les parts, exposa el periple per poder designar un batlle instructor en aquesta causa: quan es va haver de substituir la batlle instructora, la batlle designada va ser recusada i mentre es resolia la recusació, la segona batlle també va ser recusada. Seguidament, la causa va ser tramesa a una quarta batlle instructora que es va abstenir per amistat manifesta amb l'advocada d'una de les parts. El següent substitut també es va abstenir per amistat manifesta amb una de les parts.

- Malgrat tots aquests períodes en què no es va disposar de batlle instructor, durant els curts lapses de temps ocupats per un instructor es van dur a terme diverses diligències d'instrucció en relació amb el recurrent, diligències que desgrana de manera detallada.

- Finalment, des del mes de novembre del 2019 s'ha atribuït definitivament la causa a una batlle instructora, la qual necessita un temps raonable per analitzar els 40 volums i prop de 17.000 folis continguts en les actuacions. Indica, no obstant això, que la batlle instructora actual està intentant tramitar amb celeritat les peticions dels inculpats, en particular, les del recurrent que és una de les persones que més diners ha cobrat de la societat Landstreet.

- Sobre la complexitat de l'afer al·lega que aquest cas és clarament complex, pel fet que es requereix un estudi detallat de moltes operacions financeres amb productes financers complexos, realitzades a l'estranger, que requereixen la cooperació internacional, i on intervenen desenes de societats, moltes

d'elles estrangeres i opaques, situació que dificulta la tasca investigadora.

- Sobre l'activitat de l'òrgan judicial instructor, manifesta que aquest ha estat proactiu i ha realitzat una multitud d'actuacions per intentar esbrinar la natura i les circumstàncies dels fets investigats.
- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per no haver-se produït cap vulneració dels drets fonamentals al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest Tribunal Constitucional, en nombroses sentències, moltes d'elles al·legades en el cos de l'escrit del recurs, ha recordat que, de conformitat amb l'apartat 2 de l'article 10 de la Constitució, tothom té dret a un judici de durada raonable. I que aquest dret, integrat en el més general dret a la jurisdicció, ha de ser garantit per tots els òrgans judicials i, d'una manera especial, pel Tribunal Constitucional, com a intèrpret suprem de la Constitució.

3.2. El dret a un procés sense dilacions indegudes ja va ser reconegut a l'article 6.1 del Conveni de Roma i constitueix una de les manifestacions més preclares del dret a la jurisdicció. La jurisprudència europea, la de la justícia constitucional del nostre entorn i la mateixa jurisprudència constitucional andorrana ha anat elaborant la doctrina en matèria de la vulneració d'aquest dret fonamental. En primer lloc, s'ha d'haver produït entre l'inici i l'estat actual del procés, un lapse de temps important, que en cap cas es pot mesurar a priori; i, en segon terme, aquesta durada ha de ser considerada "*no raonable*", és a dir, que infringeix un estàndard jurídic que les mateixes decisions jurisprudencials han tingut cura de precisar. Els elements que han de ser tinguts en compte per arribar a la conclusió sobre la raonabilitat o irraonabilitat de la durada fan referència a: i) el comportament de l'òrgan judicial que està coneixent de l'assumpte, la seva organització personal, material i funcional i la càrrega de treball; ii) la conducta processal de la part que al·lega l'existència de dilacions indegudes i l'interès que està en joc en el procés; i, iii) la complexitat de l'assumpte i la durada mitjana dels processos del mateix tipus.

3.3. El recurs d'empara es limita, com no podria ser d'altra manera, a demanar que la seva sol·licitud del 6 de març del 2017 sigui objecte d'una decisió fonamentada en Dret; no sol·licita l'acabament integral del procés. És en aquest sentit que la vulneració del dret a la durada raonable d'un procés, ni que sigui incidental i limitat, entronca amb el dret d'accés a la jurisdicció i amb el dret a obtenir una decisió fonamentada jurídicament. I és evident que, entre el moment de la presentació del seu escrit demanant l'aixecament d'unes determinades mesures i la data de la interposició del recurs d'empara ha transcorregut un llarg lapse de temps.

3.4. Cal, doncs, analitzar si el transcurs d'aquest temps pot ser, o no, raonable. En primer terme no hi ha elements per tal de considerar que la dilació hagi estat deguda al capteniment de l'òrgan judicial ni a la forma d'organització del seu treball. D'altra banda, la sobrecàrrega de treball a conseqüència de causes tan voluminoses, de gran quantia, de notable transcendència i amb una enorme pluralitat d'afectats, constitueix un fet notori. Aquest, però, no és l'element primordial per entendre que hi ha hagut una durada que no és raonable. Tampoc ho és la conducta del recurrent a qui no es pot imputar cap mena de responsabilitat en la dilació temporal i que té un alt interès en el fet que la qüestió que l'afecta sigui objecte d'una decisió judicial. Finalment, l'assumpte concret sobre el qual es reclama no presenta una complexitat que pugui ser considerada excepcional. A l'òrgan judicial concernit no se li demana una resposta de fons en un sentit o en un altre i referida a la

totalitat de la causa, sinó només una concreta decisió fonamentada en Dret, a la llum de les dades que obren en el seu poder i en relació amb la qüestió específica que se li planteja. En aquest sentit, el llarg i ben fonamentat escrit d'al·legacions del Ministeri Fiscal del 13 de gener del 2020 sembla desviar l'atenció sobre la relació entre el seu escrit i l'objecte d'aquest recurs en quant al·ludeix reiteradament al supòsit de dilació indeguda en la tramitació de la causa en la seva globalitat, quan només es discuteix si ha tingut una durada raonable, o no, la incidència autònoma que té per objecte la mesura cautelar acordada en el seu dia. Així ho precisa ben explícitament l'escrit de conclusions de la part recurrent. La Batllia podria mantenir o revocar la mesura cautelar i, en un i altre cas, la qüestió podria ser objecte de recurs de la part afectada (cas de manteniment) o del Ministeri Fiscal (cas de revocació), però aquesta decisió l'hauria d'haver pres en un temps raonable i, en no haver-ho fet així, ha vulnerat el dret a la jurisdicció de la part recurrent en empara que es veu privada d'una eventual decisió estimatòria de la seva pretensió per part de la mateixa Batllia o, en cas de rebuig, d'una nova decisió per part d'un tribunal de rang jeràrquic superior. Per consegüent, és procedent concloure que la durada en la resolució de la qüestió plantejada pel recurrent no pot ser considerada raonable i que, per tant, cal atorgar l'empara sol·licitada.

3.5. En darrer terme, cal efectuar un pronunciament sobre els efectes d'aquesta sentència. En referència amb aquesta matèria, en la jurisprudència d'aquest Tribunal i en la d'altres del nostre entorn s'han produït solucions ben diferents que van des de la fixació d'un termini concret per tal que es dicti la resolució demorada, fins a la mera declaració que s'ha produït la demora i s'ha vulnerat el dret fonamental a un procés de durada raonable; i des de la determinació que correspon una indemnització per la demora a l'atribució de les costes processals.

En aquest cas entenem que resulta procedent declarar que ha estat vulnerat el dret fonamental del recurrent a una decisió judicial en un lapse de temps de durada raonable i que s'ha de restablir al recurrent en la integritat del seu dret constitucional. I, per consegüent, que la Batllia haurà d'adoptar les mesures oportunes per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució sobre el fons de la pretensió plantejada en l'incident de constant referència.

3.6. L'estimació del recurs i l'absència de cap part recorreguda fan que no s'apreciïn motius per una especial condemna en costes.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat pel Sr. Juan Marco Masson Blanch.
2. Declarar que s'ha vulnerat el dret fonamental a un judici de durada raonable pel que fa a la petició continguda en el seu escrit del 6 de març del 2017 com a qüestió incidental per ell plantejada.
3. Reposar al recurrent en la integritat del seu dret i amb aquesta finalitat, la Batllia haurà d'adoptar

les mesures pertinents per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució fonamentada en Dret sobre el fons de la pretensió plantejada en l'incident de constant referència.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Juan Marco Masson Blanch, a la presidenta de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 17 de febrer del 2020.

Dominique Rousseau
President

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat Magistrat

Jean-Yves Caullet